

**T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU**

ESAS NO : 2017/3173

KARAR NO : 2021/398

K. TARİHİ : 01.04.2021

MAHKEMESİ: Tüketici Mahkemesi

1. Taraflar arasındaki “alacak” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Ankara 2. Tüketici Mahkemesince verilen davanın görevsizlik nedeniyle usulden reddine ilişkin karar davalılar vekilinin temyizi üzerine Yargıtay (kapatılan) 13. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı her iki taraf vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

1

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi:

4. Davacılar vekili 25.02.2016 tarihli dava dilekçesiyle; yakınları olan Çağla Varlık'ın geçirdiği trafik kazası sonrasında ağır yaralanması nedeniyle hukuken yapılması gereken takip ve işler için davalıların müvekkillerini vekil olarak atadığını, aralarında avukatlık ücret sözleşmeleri imzalandığını, bitkisel hayata giren Çağla Varlık için ...'ın kayyım atanmasını sağladıklarını, savcılık soruşturmasına, sigorta ile çıkan uyuşmazlıklara katıldıklarını, tazminat davaları açtıklarını ancak haksız şekilde müvekkillerinin azledildiğini ileri sürerek haksız azil nedeniyle hak ettikleri vekâlet ücretinin fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 5.000TL'sinin davalılardan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı:

5. Mahkemece davalılara dava dilekçesi tebliğ edilmeksizin dosya üzerinden karar verilmiş olup bu nedenle ilk yargılama aşamasında davaya cevap verilememiş, bozma sonrası yapılan yargılamada davanın reddine karar verilmesi istenmiştir.

Mahkeme Kararı:

6. Ankara 2. Tüketici Mahkemesinin dosya üzerinden verdiği 13.04.2016 tarihli ve 2016/271 E., 2016/511 K. sayılı kararı ile; bir kamu mesleği olan avukatlığın ticari amaç taşımadığı için 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) anlamında satıcı veya sağlayıcı kavramları içerisinde değerlendirilemeyeceği, avukatlığın yargı organının kurucu unsurlarından biri olduğu sabitken avukatlık sözleşmesinin tüketici işlemi kapsamında muamele göremeyeceği, TKHK'da bahsi geçen vekâlet sözleşmelerinin 6098 sayılı Türk

Borçlar Kanunu'nun (TBK) 502 vd. maddelerinde düzenlenen genel vekâlet sözleşmelerinden ibaret olduğu, genel vekâlet sözleşmelerinin hukuki niteliği itibarıyla avukatlık sözleşmesine benzer tarafları olsa da avukatlık sözleşmesinin yapısı, amacı, tabi olduğu yasa hükümleri ve en önemlisi de avukatlık mesleğinin hukuki statüsü gereği genel vekâletten farklılaştığı, aksine kabulün hem TKHK hem de 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun amacına ve ruhuna aykırılık teşkil edeceği gibi yazılı yargılama usulü çerçevesinde görülmesi gereken bir uyuşmazlığın basit yargılama kurallarıyla çözümlenmesinin usul hukuku bakımından da sakınca doğuracağı gerekçesiyle 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 30, 114/1-c ve 115. maddeleri çerçevesinden davanın görev yönünden usulden reddine, talep hâlinde dosyanın asliye hukuk mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

Özel Daire Bozma Kararı:

7. Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalılar vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

8. Yargıtay (kapatılan) 13. Hukuk Dairesinin 03.11.2016 tarihli ve 2016/14594 E., 2016/20198 K. sayılı kararı ile; "...6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 3. maddesine göre tüketici; ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi, tüketici işlemi; mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi ifade eder. 6502 sayılı yasanın 73. maddesi, bu kanunun uygulanması ile ilgili her türlü ihtilafa tüketici mahkemelerinde bakılacağını öngörmüştür.

Bir hukuki işlemin sadece 6502 sayılı yasada düzenlenmiş olması tek başına o işlemde kaynaklanan uyuşmazlığı tüketici mahkemesinde görülmesini gerektirmez. Ancak bir hukuki işlemin 6502 sayılı yasa kapsamında kaldığının kabul edilmesi için taraflardan birinin tüketici olması gerekir.

Eldeki davada, davalılar trafik kazasından kaynaklanan alacakların tahsili için davacı avukata vekalet vermiş olup, davalılar bu hukuki işlem içerisinde tüketici konumunda olduklarından, taraflar arasındaki hukuki ilişkinin tüketici işlemi olduğunun kabulü gerekir. Bu itibarla uyuşmazlığın Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında kaldığına göre, davaya bakmaya Tüketici Mahkemesi görevlidir. Bu durumda mahkemece işin esasına girilerek, sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken, genel mahkemelerin görevli olduğundan bahisle, görevsizlik kararı verilmesi, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir..." gerekçesi ile karar bozulmuştur.

Direnme Kararı:

9. Mahkemece 25.04.2017 tarihli ve 2017/50 E., 2017/560 K. sayılı kararı ile; ilk karar gerekçeleri tekrar edilmek suretiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

10. Direnme kararı süresi içinde taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

11. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan ihtilâfın 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında

olduğunun kabul edilip edilemeyeceği, buradan varılacak sonuca göre somut olay bakımından genel mahkemelerin mi tüketici mahkemelerinin mi görevli olduğu noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

12. Uyuşmazlığın çözümünde öncelikle genel mahkeme ile özel mahkeme arasındaki ilişkinin hukuki mahiyeti üzerinde durulmasında yarar vardır. Bu ilişkinin bir görev ilişkisi olduğu ve görevle ilgili kuralların kamu düzenine ilişkin bulunduğu konusunda öğreti ve uygulamada duraksama bulunmamaktadır.

13. Genel mahkemelerin bakacakları davalar belirli kişi ve iş gruplarına göre sınırlandırılmamış olup, aksi belirtilmedikçe medeni yargılama hukukuna giren her türlü işe bakmakla görevlidirler. Açık kanun hükmü ile özel mahkemelerde görüleceği belirtilmemiş olan bütün davalar, genel mahkemelerin görevine girer (Kuru, B.: Hukuk Muhakemeleri Usulü, 2001, C.1, s. 164). Buna karşın özel mahkemeler somut herhangi bir uyuşmazlıkla ilişkilendirilmeden, soyut ve genel şekilde, belirli türden uyuşmazlıklar veya belirli kişiler yahut meslek grupları arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklara bakmak için kurulurlar (Tanrıver, S.: Tabii Hakim İlkesi ve Medeni Yargı, TBB Dergisi, 2013 s.104).

14. Mahkemelerin görevi kıyas veya yorum ile genişletilemez ya da değiştirilemez. Kanunda açıklık bulunmayan durumlarda görev genel mahkemelere aittir (05.12.1977 tarihli ve 4/4 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı). Yine, 23.05.1960 tarihli ve 11/10 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında da belirtildiği gibi, ayırık hükümlerin dar olarak yorumlanması yoruma ilişkin temel bir kuraldır.

15. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) 142. maddesinde, mahkemelerin görevlerinin kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

16. Nitekim bu husus, HMK'nın 1. maddesinde "Mahkemelerin görevi, ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurallar kamu düzenindendir." şeklinde düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 114/1-c maddesi, mahkemenin görevli olmasının dava şartı olduğunu, 115. maddesi de mahkemece dava şartının mevcut olup olmadığının davanın her aşamasında kendiliğinden araştırılacağını, mahkeme dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verileceğini hükme bağlamıştır.

17. Anayasa'nın 172. maddesinde devletin tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirleri alacağı ve tüketicilerin kendileri koruyucu tedbirleri teşvik edeceği belirtilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde 23.02.1995 tarihinde 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile tüketici mahkemeleri kurulmuş ve hukuk sistemimize yeni bir özel mahkeme dâhil olmuştur.

18. Bu özel mahkemelerin kurulmasının en önemli aracı sosyal devlet ilkesiyle korunan tüketicilerin yaşadığı sorunlardan doğan uyuşmazlıkların mümkün olduğu kadar çabuk ve basit bir yolla çözüme kavuşturulması, genel mahkemeler üzerindeki iş yükünün azaltılması ve konuyla ilgili mahkemelerin uzmanlığının sağlanmasıdır.

19. Mülga 4077 sayılı Kanun'un 23. maddesinde tüketici mahkemelerinin görevi belirlenirken "Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak çıkacak her türlü ihtilaflara" tüketici mahkemelerince bakılacağı ifadesi kullanılmıştır.

20. Yürürlük tarihi (28.05.2014) itibarıyla eldeki davada uygulanması gereken 6502 sayılı Kanun'da ise "Tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalarda tüketici mahkemeleri görevlidir." şeklindeki 73/1. maddeyle görev kapsamı belirlenmiş; 83/2. maddede "Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemler ile ilgili diğer kanunlarda düzenleme olması, bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını ve bu

Kanunun görev ve yetkiye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemez.” düzenlemesiyle görev kapsamının 4077 sayılı Kanun’dan daha geniş tutulduğu vurgulanmıştır.

21. Tüketici mahkemelerinin konu bakımından görevli olduğu uyuşmazlıkların belirlenmesinde öncelikle bahsi geçen hükümlerde yer alan tüketici işlemi kavramından ne anlaşılması gerektiği ortaya konulmalıdır.

22. Tüketici işleminin tanımı TKHK’nın 3. maddesinin (1) bendinde “Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi” ifade edeceği şeklinde yapılmıştır. Madde metninden de anlaşılacağı üzere kanun koyucu tüketici işlemlerinin hangi sözleşmelere temas edebileceğini tahdidi olmaksızın sıralamış ve böylece 4077 sayılı Kanun’un dar yorumla uygulanmasından doğan tereddütlere de bir açıklama getirmiştir.

23. Tüketici işleminin tanımda yer alan “Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler” ifadesi aynı maddenin (1) ve (i) bendinde tanımlanan “satıcı” ve “sağlayıcı” kavramlarına ilişkin tanımlardan gelir. Gerek satıcı-sağlayıcı sıfatı gerekse tüketici kavramı için belirleyici kıstas “ticari ve mesleki amaç”tır.

24. Eldeki davada davalıların mesleki ve ticari amaçla hareket etmedikleri konusunda tereddüt bulunmamaktadır. Yerel Mahkemenin Özel Daireyle arasındaki anlaşmazlık, açıklanan madde hükmünde yer alan “vekâlet” sözleşmesine yönelik örneklemenin avukatlık sözleşmelerini kapsamayacağı, avukatlık mesleğinin TKHK anlamında satıcı yahut sağlayıcı tanımı kapsamında değerlendirilemeyeceği yönündeki görüşten kaynaklanmaktadır.

25. Bu görüşün yerinde olup olmadığının değerlendirilmesinde kısaca vekâlet ve avukatlık sözleşmelerine değinilmesi faydalı olacaktır.

26. Vekâlet sözleşmesi TBK’nın 502. maddesine göre “vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir” ve “Vekâlete ilişkin hükümler, niteliklerine uygun düştükleri ölçüde, bu Kanunda düzenlenmemiş olan işgörme sözleşmelerine de uygulanır”.

27. Avukatlık sözleşmesi ise, her iki tarafa borç yükleyen, ücret karşılığında ivazlı nitelikte olan, belli bir hukuki yardımın yapılmasını öngören ve sözleşmenin bir tarafının mutlaka avukatın oluşturduğu sözleşme türüdür ve vekâlet sözleşmesi niteliğindedir.

28. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 1. maddesine göre avukatlık, kamu hizmeti ve serbest bir meslektir. Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.

29. Avukatlığın amacı, hukukî münasebetlerin düzenlenmesini, her türlü hukukî mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmî ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır ve avukat bu amaçla hukukî bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eder (1136 s.K., m.2).

30. Yargının kurucu unsurlarından olmakla birlikte, Anayasa Mahkemesinin 01.03.1985 tarihli, 1984/12 E., 1985/6 K. sayılı kararında da belirtildiği üzere, avukatlık mesleği kamu hizmeti olarak addedilmiş olsa da her şeyden önce bir serbest meslek olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

31. Avukat hukuki bilgi ve tecrübelerini mesleğinin ifası doğrultusunda müvekkiline sunar. Bu hizmetin özü vekâlet sözleşmesine dayalıdır. Avukatlık mesleğinin kamu hizmeti olması yahut avukatların kamu görevlisi gibi cezalandırılmaları avukatlık sözleşmesini TKHK'nın 3. maddesinin (1) bendindeki vekâlet sözleşmesi olarak ifade edilen kapsam dışına çıkarmaz. Kanun'un 3/1 hükmü uyarınca sağlayıcı sıfatında belirleyici olan mesleki amaç kıstasıdır ve bu doğrultuda avukat verdiği hizmette tüketici hukuku anlamında sağlayıcı sıfatını haizdir. Nitekim kanun koyucu gerek tüketici işlemi gerekse sağlayıcı tanımında "kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere" ifadesine yer vererek kamu hizmeti görmekle yükümlü olan kamu tüzel kişilerinin dahi sağlayıcı olarak kabul edilmesi gerektiği yönündeki iradesini açıkça ortaya koymuştur.

32. Hâl böyle olunca avukatın sunduğu hizmet, müvekkilinin tüketici sıfatını taşıması ve bu suretle vekâlete ilişkin hukuki münasebetin tüketici işlemi vasfında olması durumunda, TKHK hükümlerine tabi olacak, taraflar arasında doğan ihtilaflar da tüketici mahkemeleri (miktar sınırına göre tüketici hakem heyetleri) önünde çözümlenecektir.

33. Tüm bu açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; davalıların, yakınlarının geçirdiği trafik kazası sonucu ağır yaralanması nedeniyle hukuken yapılması gereken takip ve işleri yürütmek üzere vekil kıldığı davacı avukatların haksız azil iddiasıyla avukatlık ücret alacağının tahsili yönünde açtıkları davada görevli mahkeme tüketici mahkemeleridir.

34. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında avukatlık sözleşmelerinin 6502 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği, aksi yöndeki kabul ile avukatın satıcı/sağlayıcı olarak değerlendirilmesinin avukatlık mesleğinin vasfına uygun olmayacağı, direnme kararının haklı ve yerinde olmakla onanması gerektiği yönünde ileri sürülen görüş açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

35. Sonuç itibarıyla Özel Daire kararına uymak gerekirken hatalı değerlendirmeye direnme kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

36. Direnme kararı bu nedenle bozulmalıdır.

IV. SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Taraf vekillerinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatıranlara geri verilmesine,

Aynı Kanun'un 440/III-3. maddesi uyarınca karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere 01.04.2021 tarihinde oy çokluğu ile kesin olarak karar verildi.